

Goranboy Rayonu Ərazisində Hörümçəklərin (*Arachnida*, *Araneae*) Öyrənilməsinə Dair

Ş.İ. Xasayeva*, E.F. Hüseyinov

AMEA Zoologiya İnstitutu, A.Abasov küç., 1128 döngə, 504 mərhələ, Bakı AZ1073, Azərbaycan;
*E-mail: Shafa_Xasayeva@mail.ru, apsheron@list.ru

Məqalə 2015-ci ildə Goranboy rayonu ərazisində aparılan tədqiqatların nəticələri əsasında hazırlanıb. Toplanmış materialların tədqiqi zamanı 13 fəsilə, 22 cinsə aid 24 növ hörümçək aşkar edilmişdir. Bunlardan 1 fəsilə (*Phrurolithidae* Banks, 1892), 2 cins (*Alopecosa* Simon, 1885; *Phrurolithus* C.L.Koch, 1839) və 5 növ (*Phrurolithus festivus* (C.L.Koch, 1835); *Alopecosa cuneata* (Clerck, 1757); *Steatoda albomaculata* (De Geer, 1778); *Theridion melanurum* Hahn, 1831; *Titanoeca veteranica* Herman, 1879) Gəncə-Qazax bölgəsi üçün ilk dəfə qeyd olunub.

Açar sözlər: Gəncə-Qazax bölgəsi, hörümçək, növ, cins, fəsilə

GİRİŞ

Goranboy rayonu Kiçik Qafqazın şimal-şərq ədəklərində, Gəncə-Qazax düzənliyinin cənub-şərq kənarında yerləşir. Rayonunun səthi şimal-şərqdə düzənlik, cənub-qərbdə isə dağlıqdır şimala doğru alçalan dağlıq və düzənlikdir. Cənub və cənub-qərb hissəsini Murovdağ silsiləsinin şimal yamaqları, şimalını Mingəçevir su anbarının sahili boyunca yerləşən Bozdağ əhatə edir. Korçay yasaqlığının bir hissəsi rayon ərazisindədir.

Goranboy rayonunun təbii şəraitindəki müxtəliflik özünü iqlim dəyişkənliyində də biruzə verir: yüksək dağlıq tundra iqlimi, qışı quraq keçən soyuq iqlim, qışı quraq keçən mülayim-isti iqlim, yayı isti keçən yarımsəhra və quru çöl iqlimi. Dağətəyi və dağlıq zonada qış nisbətən sərt, yay isə sərin keçir. İqlimi mülayim isti və quru subtropikdir. Orta temperatur yanvarda – 1,5°C-dən – 1°C-yədək, iyulda 22°C-dən 26,5°C-yədəkdir. İllik yağıntı 300-600 mm-dir. Çayları (Kürək, Goran, Korçay) Kür hövzəsinə aiddir. Şabalıdı, dağ boz-qəhvəyi torpaqları var. Əsas bitki örtüyü yovşanlı və yovşanlı-şoranotulu yarımsəhra tiplidir (Məmmədov və b., 2012).

MATERIAL VƏ METODLAR

Material 2015-ci ildə Goranboy rayonunun ətraf kənd və qəsəbələrinin ərazisindən toplanmışdır. 100-ə yaxın araxnoloji nümunə götürülmüşdür. Tədqiqat zamanı materialın yığılması ümumi qəbul olunmuş metodika ilə - vizual axtarma və əl (manual) ilə toplama yolu ilə aparılmışdır. Hörümçəklər yaşaya bilən bütün yerlər diqqətlə nəzərdən keçirilmişdir. Bundan başqa nümunələrin toplanmasında çətir, entomoloji tor, eksqauster, tələlərdən, botrobiont hörümçəklərin yuvalardan çıxarılması və s.

üsullardan istifadə olunmuşdur. Bütün tapılan materiallar 75%-li etil spirtində fiksasiya edilib, etiketlenmişdir. Materialın təyin edilməsi NİKON SMZ 1270 mikroskopu vasitəsilə yetkin fərdlər üzrə aparılmışdır. Növlərin təyin olunması sistematikasını əsasən Avropanın hörümçəklər faunasını vasitəsilə, dünyada yayılması isə Platnikin dünyanın hörümçəkləri kataloquna əsaslanaraq verilmişdir (<http://www.araneae.unibe.ch>; http://research.amnh.org/iz/spiders/catalog_15.0/index.html).

NƏTİCƏLƏR VƏ ONLARIN MÜZAKİRƏSİ

2015-ci ilə qədər Goranboy rayonu ərazisində heç bir araxnoloji tədqiqat işi aparılmamışdır. Bunu nəzərə alaraq 2015-ci ildən etibarən Goranboy rayonu ərazisində tədqiqatlar aparırıq. İlk tədqiqatlarımızı rayonun şimalında Mingəçevir su anbarının sahili boyunca yerləşən Bozdağda aparmışıq. Topladığımız araxnoloji materialların tədqiqi zamanı 13 fəsilə, 22 cinsə aid 24 növ hörümçək aşkar edilmişdir. Bunlardan 1 fəsilə (*Phrurolithidae* Banks, 1892), 2 cins (*Alopecosa* Simon, 1885; *Phrurolithus* C.L.Koch, 1839) və 5 növ (*Phrurolithus festivus* (C.L.Koch, 1835); *Alopecosa cuneata* (Clerck, 1757); *Steatoda albomaculata* (De Geer, 1778); *Theridion melanurum* Hahn, 1831; *Titanoeca veteranica* Herman, 1879) Gəncə-Qazax bölgəsi üçün ilk dəfə qeyd olunub.

Həmin növlər aşağıda verilmişdir:

Fəsilə: Araneidae Simon, 1895

***Mangora* O. P.-Cambridge, 1889**

***Mangora acalypha* (Walckenaer, 1802)**

Material: 6 ♀♀, Goranboy. Bozdağ,

12.05.2015. Hüseyinov E.F.

Azərbaycanda yayılması: Qusar, Gəncə, Aşşeron yarımadasında, Böyük Qafqazın cənub

hissəsində, Muğan düzündə, Lənkəran təbii vilayətində, İsmayılıda, Şərurda, Göygöl Milli Parkında və Ağstafada qeyd olunub. (Вержбицкий, 1902; Харитонов, 1936; Дунин, 1984; Дунин, 1989; Мамедов, 1992; Guseinov, 1999; Hüseynov və b., 2003; Marusik et al., 2004; Xasayeva, 2014; Xasayeva, 2015).

Dünyada yayılması: Palearktik növdür.

Fəsilə: Phrurolithidae Banks, 1892

***Phrurolithus* C.L.Koch, 1839**

***Phrurolithus festivus* (C.L.Koch, 1835)**

Material: 1♂, Goranboy. Bozdağ, 12.05.2015. Hüseynov E.F.

Azərbaycanda yayılması: Böyük Qafqazın cənub hissəsində, Abşeron yarımadasında, İsmayılıda, Şahbuzda və Şamaxıda yayılıb (Дунин, 1989; Hüseynov və b., 2003; Marusik et al., 2004; Guseinov, 2008).

Dünyada yayılması: Palearktik növdür.

Qeyd: Gəncə-Qazax bölgəsi üçün yeni fəsilədir.

Fəsilə: Oxyopidae Thorell, 1870

***Oxyopes* Latreille, 1804**

***Oxyopes heteroptalmus* (Latreille, 1804)**

Material: 1♀, Goranboy. Bozdağ, 12.05.2015. Hüseynov E.F.

Azərbaycanda yayılması: Ağstafa, Qusar, Gəncə, Abşeron yarımadasında, Böyük Qafqazın cənub hissəsində, Lənkəran Təbii Vilayətində, İsmayılıda, Şərurda, Xızı, Altağac və Göygöl Milli Parkında qeyd olunub. (Kulczynski 1895; Xasayeva, 2015; Вержбицкий, 1902; Харитонов, 1936; Дунин, 1984; Дунин, 1989; Guseinov, 1999; Hüseynov və b., 2003; Marusik et al., 2004; Guseinov, 2013; Xasayeva, 2014).

Dünyada yayılması: Palearktik növdür.

Fəsilə: Lycosidae Sundevall, 1883

***Alopecosa* Simon, 1885**

***Alopecosa cuneata* (Clerck, 1757)**

Material: 2♂♂, Goranboy, Bozdağ, 20.08.2015, X.Əliyev.

Azərbaycanda yayılması: Lənkəran Təbii Vilayətində rast gəlinib (Guseinov, 1999).

Dünyada yayılması: Palearktik növdür.

Qeyd: Gəncə-Qazax bölgəsi üçün yeni cinsdir.

Fəsilə: Philodromidae Thorell, 1870

***Thanatus* C.L.Koch, 1837**

***Thanatus vulgaris* (Simon, 1870)**

Material: 2♂♂, Goranboy. Bozdağ, 12.05.2015. Hüseynov E.F.

Azərbaycanda yayılması: Azərbaycan Abşeron yarımadasında, Muğan düzündə, Lənkəran təbii vilayətində, Şərur, Şahbuz, Qobustan, Xızı,

Altağac və Ağstafada qeyd olunub (Дунин, 1984; Guseinov, 1999; Marusik et al., 2004; Нуруева, 2011; Гусейнов, Хасаяева, 2013; Xasayeva, 2015).

Dünyada yayılması: Holarktik növdür.

Cins: Tibellus Simon, 1875

***Tibellus oblongus* (Walckenaer, 1802)**

Material: 1♀, Goranboy. Bozdağ, 12.05.2015. Hüseynov E.F.

Azərbaycanda yayılması: Gəncədə, Şəki-Zaqatala bölgəsində, Abşeron yarımadasında, Böyük Qafqazın cənub hissəsində, Muğan düzündə, Lənkəran təbii vilayətində, Qobustanda və Ağstafada qeyd olunub (Харитонов, 1936; Атакишиев, 1969; Guseinov, 1999; Нуруева, 2011; Xasayeva, 2015)

Dünyada yayılması: Holarktik növdür.

Fəsilə: Pholcidae C.L.Koch, 1851

***Holocnemus* Berland, 1942**

***Holocnemus pluchei* (Scopoli, 1763)**

Material: 6♂♂, 6♀♀, Goranboy. Bozdağ, 12.05.2015. Hüseynov E.F.; 4♀♀, Goranboy. Bozdağ, 12.05.2015. Əliyev X.Ə.

Azərbaycanda yayılması: Növ Qobustan ərazisində və Ağstafada qeyd olunub (Нуруева, 2011; Xasayeva, 2015).

Dünyada yayılması: Aralıq dənizi ətrafı, digər yerlərə də introduksiya olunub.

Fəsilə: Salticidae Blackwall, 1841

***Cyrbia* Simon, 1876**

***Cyrbia algerina* (Lucas, 1846)**

Material: 2 juv, 2♀♀, Goranboy. Bozdağ, 12.05.2015. Hüseynov E.F.

Azərbaycanda yayılması: Neftçala, Xanlar, Abşeron yarımadası, Böyük Qafqazın cənub yamaqları, Lerik, Siyəzən, Ağdaş, Qobustan, Xızı, Salyan, Şərur və Ağstafada rast gəlinib (Дунин, 1979; Дунин, 1984; Дунин, 1989; Logunov, 2001; Алиева, 2010; Marusik et al., 2004; Xasayeva, 2015).

Dünyada yayılması: Aralıq dənizindən Mərkəzi Asiyaya qədər yayılıb.

Cins: Phlegra Simon, 1876

***Phlegra bresnieri* (Lucas, 1848)**

Material: 1♂, Goranboy, 20.08.2015, X.Əliyev.

Azərbaycanda yayılması: Abşeron yarımadası, Siyəzən, Qobustan, Ağdaş, Şərur, Qobustan və Goranboyda rast gəlinib (Дунин, 1984; Logunov, 1996; Marusik et al., 2004; Алиева, 2010; Xasayeva, 2016).

Dünyada yayılması: Aralıq dənizindən Mərkəzi Asiyaya qədər yayılıb (Məmmədov və b., 2012).

Cins: *Philaeus Thorell, 1869****Philaeus chrysops (Poda, 1761)***

Material: 2♀♀, Goranboy. Bozdağ, 12.05.2015. Hüseynov E.F.

Azərbaycanda yayılması: Lənkəran, Abşeron yarımadası, Böyük Qafqazın cənub yamaqları, Muğan düzü, İsmayılı, Xaçmaz, Şamaxı, Şuşa, Qax, Balakən, Ağdaş, Göygöl, Lerik, Neftçala, Lənkəran təbii vilayəti, Xaçmaz, Qax, Balakən, Şərur, Şahbuz, Göygöl Milli Parkında, Ağstafada və Qarayazı Dövlət Təbiət Qoruğunda rast gəlinib (L.Koch, 1878; Дунин, 1979; Дунин, 1984; Дунин, 1989; Мамедов, 1992; Logunov, 2001; Marusik et al., 2004; Алиева, 2010; Xasayeva, 2014).

Dünyada yayılması: Palearktik növdür (Məmmədov və b., 2012).

Cins: *Salticus Latreille, 1804****Salticus tricinctus (C.L.Koch, 1846)***

Material: 1♂, Goranboy, Bozdağ, 12.05.2015, E.Hüseynov.

Azərbaycanda yayılması: Lerik, Abşeron yarımadası, Xızı, Salyan, Şahbuz, Qobustan və Goranboyda yayılıb (Logunov, 2001; Marusik et al., 2004; Алиева, 2010; Xasayeva, 2016).

Dünyada yayılması: Mərkəzi Asiya və Qafqazda (Məmmədov və b., 2012).

Fəsilə: *Tetragnathidae Menge, 1866****Pachygnatha Sundevall, 1823******Pachygnatha degeeri Sundevall, 1830***

Material: 3♂♂, 3♀♀, Goranboy, Bozdağ, 20.08.2015, Əliyev X.Ə.

Azərbaycanda yayılması: Abşeron yarımadası, Böyük Qafqazın cənub yamaqları, Muğan düzü, Lənkəran təbii vilayəti və Şahbuzda rast gəlinib (Дунин, 1984; Дунин, 1989; Мамедов, 1992; Guseinov, 1999; Marusik et al., 2004).

Dünyada yayılması: Palearktik növdür.

Cins: *Tetragnatha Latreille, 1804****Tetragnatha extensa (Linnaeus, 1758)***

Material: 1♂, 2♀♀, Goranboy. Bozdağ, 12.05.2015. Hüseynov E.F.

Azərbaycanda yayılması: Gəncə, Böyük Qafqazın cənub yamaqları, Muğan düzü və Lənkəran Təbii Vilayətində rast gəlinib (Харитонов, 1936; Дунин, 1989; Мамедов, 1992; Guseinov, 1999).

Dünyada yayılması: Holarktika.

Fəsilə: *Theridiidae Sundevall, 1833****Phylloneta Archer, 1950******Phylloneta impressa (L.Koch, 1881)***

Material: 3♂♂, Goranboy, Bozdağ, 12.05.2015, E.Hüseynov.

Azərbaycanda yayılması: Ağstafada, Gəncədə, Abşeron yarımadası, Böyük Qafqazın cənub

yamaqları, Muğan düzü, Lənkəran Təbii Vilayəti, İsmayılı, Şərurda, Şamaxıda, Qobustanda, Xızı və Altıağacda rast gəlinib (Kulczynski, 1895; Харитонов, 1936; Дунин, 1984; Дунин, 1989; Мамедов, 1992; Guseinov, 1999; Hüseynov və b., 2003; Marusik et al., 2004; Гусейнов, 2008; Гусейнов, 2013).

Dünyada yayılması: Holarktika.

Cins: *Steatoda Sundevall, 1833****Steatoda albomaculata (De Geer, 1778)***

Material: 2♀♀, Goranboy, Bozdağ, 12.05.2015, E.Hüseynov.

Azərbaycanda yayılması: Abşeron yarımadası, Böyük Qafqazın cənub yamaqları, Muğan düzü, Lənkəran Təbii Vilayəti, İsmayılı, Şərurda və Şamaxıda rast gəlinib (Дунин, 1984; Дунин, 1989; Мамедов, 1992; Guseinov, 1999; Hüseynov və b., 2003; Marusik et al., 2004; Гусейнов, 2008).

Dünyada yayılması: Kosmopolit növdür.

Qeyd: Gəncə-Qazax bölgəsi üçün yeni növdür.

Növ: *Steatoda paykulliana (Walckenaer, 1805)*

Material: 2♀♀, Goranboy, Bozdağ, 12.05.2015, E.Hüseynov.

Azərbaycanda yayılması: Növ Böyük Qafqazın cənub yamaqları, Abşeron yarımadasında, Muğan düzündə, Lənkəran təbii vilayətində, İsmayılıda, Şərurda, Şamaxıda, Göygöl Milli Parkı və Ağstafada qeyd olunub (Атакишиев, 1969; Дунин, 1989; Мамедов, 1992; Guseinov, 1999; Hüseynov və b., 2003; Marusik et al., 2004; Гусейнов, 2008; Xasayeva, 2014; Xasayeva və b., 2015).

Dünyada yayılması: Avropa, Aralıq dənizindən Mərkəzi Asiyaya qədər yayılıb.

Növ: *Stetoda triangulosa (Walckenaer, 1802)*

Material: 1♀, Goranboy, Bozdağ, 12.05.2015, E.Hüseynov.

Azərbaycanda yayılması: Qusar, Gəncə, Böyük Qafqazın cənub yamaqlarında, Qobustanda (Aliyeva 2010) və Ağstafada yayılıb (Вержбицкий, 1902; Харитонов, 1936; Атакишиев, 1969; Дунин, 1984; Дунин, 1989; Мамедов, 1992; Guseinov, 1999; Алиева, 2010; Xasayeva, 2015).

Dünyada yayılması: Kosmopolit növdür.

Cins: *Theridion Walckenaer, 1805*

Theridion melanurum Hahn, 1831

Material: 1♂, 6♀♀, Goranboy, Bozdağ, 12.05.2015, E.Hüseynov.

Azərbaycanda yayılması: Lənkəran Təbii Vilayətində, Şərurda, Qobustanda və Xızıda yayılıb (Guseinov, 1999; Marusik et al., 2004; Алиева, 2010; Гусейнов, 2013; Xasayeva, 2015).

Dünyada yayılması: Holarktiki növdür.

Qeyd: Gəncə-Qazax bölgəsi üçün yeni növdür.

Fəsilə: Thomisidae Sundevall, 1833

Ebrechtella Dahl, 1907

Ebrechtella tricuspidata Misumena tricuspidata (Fabricius, 1775)

Material: 1♂, Goranboy, Bozdağ, 12.05.2015, E.Hüseynov.

Azərbaycanda yayılması: Qusar, Gəncə, Abşeron yarımadası, Böyük Qafqazın cənub yamacları, Muğan düzü və Lənkəran Təbii Vilayətində yayılıb (Вержбицкий, 1902; Харитонов, 1936; Дунин, 1984; Дунин, 1989; Мамедов, 1992; Гусейнов, 1999).

Dünyada yayılması: Palearktika.

Cins: Runcinia Simon, 1875

Runcinia grammica (C.L.Koch, 1837)

Material: 3 ♀♀, Goranboy, Bozdağ, 12.05.2015, E.Hüseynov.

Azərbaycanda yayılması: Gəncə, Abşeron yarımadasında, Böyük Qafqazın cənub hissəsi, Muğan düzü, Lənkəran təbii vilayətində, Şamaxıda, Qobustanda, Xızıda və Ağstafada qeyd olunub (Харитонов, 1936; Дунин, 1984; Дунин, 1989; Мамедов, 1992; Гусейнов, 1999; Гусейнов, 2008; Алиева, 2010; Гусейнов, 2013; Хасаяева və b., 2015).

Dünyada yayılması: Palearktika və Cənubi Afrika.

Cins: Thomisus Walckenaer, 1805

Thomisus onustus Walckenaer, 1805

Material: 2♂♂, 3 ♀♀, Goranboy, Bozdağ, 12.05.2015, E.Hüseynov.

Azərbaycanda yayılması: Lənkəran təbii vilayətində, Ağstafada, Qusarda, Gəncədə, Abşeron yarımadasında, Böyük Qafqazın cənub hissəsində, Muğan düzündə, İsmayılıda, Şərurda, Şamaxıda, Xızıda, Göygöl Milli Parkı və Ağstafada qeyd olunub (Koch, 1878; Kulczynsky, 1895; Xasayeva, 2015; Вержбицкий, 1902; Харитонов, 1936; Дунин, 1984; Дунин, 1989; Дунин, Мамедов, 1992; Hüseynov və b., 2003; Marusik et al., 2004; Гусейнов, 2008; Гусейнов, 2013; Xasayeva, 2014; Xasayeva, 2015).

Dünyada yayılması: Palearktik növdür.

Fəsilə: Titanoecidae Lehtinen, 1967

Titanoeca Thorell, 1870

Titanoeca veteranica Herman, 1879

Material: 2♂♂, Goranboy, Bozdağ, 12.05.2015, E.Hüseynov.

Azərbaycanda yayılması: Abşeron yarımadasında rast gəlinib (Дунин, 1984; Дунин, 1988).

Dünyada yayılması: Şərqi Avropadan Mərkəzi Asiyaya qədər yayılıb.

Qeyd: Gəncə-Qazax bölgəsi üçün yeni növdür.

Fəsilə: Uloboridae Thorell, 1869

Uloborus Latreille, 1806

Uloborus walckenaerius (Latreille, 1806)

Material: 1 ♀, Goranboy, Bozdağ, 12.05.2015, E.Hüseynov.

Azərbaycanda yayılması: Gəncə, Xaçmaz, Saatlı, Lənkəran, Böyük Qafqazın cənub hissəsi, Muğan düzü, İsmayılı, Şərurda, Qobustanda, Xızıda, Göygöl Milli Parkı və Ağstafada qeyd olunub (Харитонов, 1936; Дунин, 1988; Дунин, 1989; Мамедов, 1992; Hüseynov və b., 2003; Marusik et al., 2004; Алиева, 2010; Гусейнов, 2013; Xasayeva, 2014; Xasayeva, 2015).

Dünyada yayılması: Palearktik növdür.

Fəsilə: Zodariidae Thorell, 1881

Cins: Zodarion Walckenaer, 1826

Növ: Zodarion thoni Nosek, 1905

Material: 2♂♂, ♀♀, Goranboy, Bozdağ, 12.05.2015, E.Hüseynov.

Azərbaycanda yayılması: Abşeron yarımadası, Böyük Qafqazın cənub hissəsi, Qəbələ, Saatlı, Qobustan, Şirvan, Şamaxı, Lerik, Salyan, Gəncə, Şuşa və Muğan düzündə yayılıb (Дунин, 1984; Дунин, 1989; Дунин, 1987; Дунин, 1991; Мамедов, 1992; Гусейнов, 1999).

Dünyada yayılması: Şərqi Avropadan Azərbaycana qədər yayılıb.

NƏTİCƏLƏR

1. Aparılan tədqiqatlar zamanı 13 fəsilə, 22 cinsə aid 24 növ hörümçək aşkar olunub.

2. Bir fəsilə (*Phrurolithidae* Banks, 1892) Gəncə-Qazax bölgəsi üçün ilk dəfə qeyd olunub.

3. İki cins (*Alopecosa* Simon, 1885; *Phrurolithus* C.L.Koch, 1839) Gəncə-Qazax bölgəsi üçün ilk dəfə qeyd olunub.

4. Beş növ (*Phrurolithus festivus* (C.L.Koch, 1835); *Alopecosa cuneata* (Clerck, 1757); *Steatoda albomaculata* (De Geer, 1778); *Theridion melanurum* Hahn, 1831; *Titanoeca veteranica* Herman, 1879) Gəncə-Qazax bölgəsi üçün ilk dəfə qeyd olunub.

ƏDƏBİYYAT

Hüseynov E.F., Əliyev X.Ə., Səqovaya N.Y. (2003) İsmayılı qoruğunun hörümçəklər faunasının öyrənilməsinə dair. *Azərbaycan Zooloqlar cəmiyyəti, I Qurultayın materialları*. Bakı: 191-195.

- Hüseynov E.F., Xasayeva Ş.İ.** (2013) Hirkan Milli Parkının hörümçəkləri. *Zoologiya İnstitutunun əsərləri*, **31(№ 2)**: 205-211.
- Məmmədov Q.Ş., Yusifov E.F., Xəlilov M. və b.** (2012) Azərbaycan ekoturizm potensialı. Bakı: Şərq-Qərb, **II**: 268-275.
- Xasayeva Ş.İ., Hüseynov E.F.** (2015) Gəncə-Qazax bölgəsinin hörümçək (*Arachnida, Araneae*) faunasının yeni növləri. *Zoologiya İnstitutunun Əsərləri.*, **33(1)**: 50.
- Xasayeva Ş.İ., Hüseynov E.F.** (2015) Ağstafa rayonu ərazisində hörümçəklərin (*Arachnida, Araneae*) öyrənilməsinə dair. *AMEA-nın Xəbərləri, biologiya və tibb elmləri*, **70(2)**: 68.
- Xasayeva Ş.İ., Hüseynov E.F., Məhərrəmov M.M.** (2015) Azərbaycanın qərb hissəsinin hörümçəklərinin (*Arachnida, Araneae*) öyrənilməsinə dair. *AMEA Naxçıvan bölməsinin Xəbərləri, təbiət və texniki elmlər seriyası*, **1(4)**: 217-224.
- Алиева Т.В.** (2008). Фауна пауков (*Arachnida: Araneae*) Пиркулинского заповедника Азербайджана, Институт Зоологии НАН Азербайджана. *Институт Зоологии НАН Азербайджана*. Баку: 281-287.
- Алиева Т.В.** (2010) К изучению фауны пауков (*Arachnida: Aranei*) Гобустанского заповедника Азербайджана. *Кавказский Энтомологический Бюллетень. Ростов-на-Дону*, **6 (вып. 2)**: 133-142.
- Атакишиев Т.А.** (1969) Пауки – симбионты медоносной пчелы. *Уч. зап. Казанск. вет. ин-та*, **105**: 317-323.
- Вержбицкий Э.** (1902) О пауках Кавказского края. *Зап. Киевск. общ. естествоисп.*, **17 (вып. 2)**: 461-504.
- Дунин П.М.** (1979а) Материалы по фауне пауков сем. *Salticidae* Азербайджана. *Науч. тр. Азерб. Ун-та., сер. биол. н., вып. 1*: 35-40.
- Дунин П.М.** (1984) Фауна и экология пауков (*Aranei*) Апшеронского полуострова (Азербайджанская ССР). *Фауна и экол. Паукообразных*. Пермь: Пермск. ун-т., с. 45-60.
- Дунин П.М.** (1989) Фауна и высотное распределение пауков (*Arachnida, Aranei*) Азербайджанской части южного макросклона Большого Кавказа. *Фауна и экол. пауков и скорпионов: Арахнол.* сб. М.: Наука., с. 31-39.
- Дунин П.М., Мамедов А.А.** (1992) Пауки хлопковых полей юго-восточной части Азербайджана. *Бюл. Моск. общ-ва испыт. природы, Отд. биол.*, **97 (вып. 6)**: 53-61
- Нуруева Т.В., Гусейнов Э.Ф.** (2011) К изучению фауны пауков прибрежной зоны Каспийского моря в пределах Гобустана. *Zoologiya İnstitutunun əsərləri*, **XXIX**: 448-455.
- Харитонов Д.Е.** (1936) Дополнение к каталогу русских пауков. *Уч. зап. Пермск. ун-та*, **2(вып.1)**: 167-225.
- Хасаева. Ш.И.** (2014) К изучению фауны пауков (*Arachnida: Araneae*) Гёй-Гельского Государственного Природного заповедника. *Материалы Международной научной конференции «Каспийское море: прошлое, настоящее, будущее»*. Махачкала: с. 203-205.
- Dunin, P.M., Nenilin A.B.** (1987) The spider family *Zodariidae* in the Caucasus (*Arachnida: Araneae*). *Senckenbergiana Biologica*, **68**: 191-198.
- Dunin P.M., Zacharjan V.A.** (1991) New spider species of genus *Zodarion* from the Caucasus (*Aranei, Zodariidae*). *Zoologicheskii Zhurnal*, **70(10)**: 142-144.
- Guseinov E.F.** (1999) Spiders of Lenkoran natural region and Apsheron peninsula in Azerbaijan. *Autoreferate of the thesis of candidate (Ph.D) of biological sci. degree*. Baku, 29 p.
- Logunov D.V.** (1996e) A review of the genus *Phlegra* Simon, 1876 in the fauna of Russia and adjacent countries (*Araneae: Salticidae: Aelurilinae*). *Genus*, **7**: 533-567.
- Logunov D.V., Guseynov. E.F.** (2001) Faunistic review of the jumping spiders of Azerbaijan (*Aranei, Salticidae*), with additional faunistic records from neighbouring Caucasian countries. *Arthropoda Selecta*. **10 (3)**: 243-260
- Khasayeva Sh.I.** (2015) Spider (*Arachnida, Araneae*) fauna of Garayazi State Nature Reserve. *Academic Science Week, International Multidisciplinary Forum*, Baku: 365.
- Marusik Y.M., Guseinov E.F., Aliev H.A.** (2004) Spiders (*Arachnida: Aranei*) of Azerbaijan. 4. Fauna of Naxcivan. *Arthropoda Selecta*, **13**: 135-149.
- Koch L.** (1878) Kaukasische Arachnoiden. In O.Schneider (ed.): *Naturwissenschaftliche Beiträge zur Kenntniss der Kaukasusländer*. Dresden, **3**: 36-71.
- Kulczynsky A.L.** (1895) Attidae Musei Zoologici Varsoviensis in Siberia Orientali Collecti. *Dissert. Akad. Cracoviensis.*, **32**: 44-98.tab.II.
- Schmidt P.** (1895). Beitrag zur Kenntnis der Laufspinnen (*Araneae, Citigradae* Thor.) Russlands. *Zool. Jb., Abt. syst. Bol.* **8 (4)**: 439-484
<http://www.araneae.unibe.ch> (*Araneae* spiders of Europe).
http://research.amnh.org/iz/spiders/catalog_15.0/index.html (The World Spider Catalog, Version 15 by Norman I. Platnick).

К Изучению Пауков (*Arachnida, Araneae*) Гёранбойского Района

Ш.И. Хасаяева, Э. Ф. Гусейнов

Институт зоологии НАН Азербайджана

В настоящей статье приводятся результаты исследований, проведенных на территории Гёранбойского района в 2015 году. За период исследований было собрано 24 вида пауков, относящихся к 22 родам и 13 семействам. Из них одно семейство (*Phrurolithidae* Banks, 1892), 2 рода (*Alopecosa* Simon, 1885; *Phrurolithus* C.L.Koch, 1839) и 5 видов (*Phrurolithus festivus* (C.L.Koch, 1835); *Alopecosa cuneata* (Clerck, 1757); *Steatoda albomaculata* (De Geer, 1778); *Theridion melanurum* Hahn, 1831; *Titanoeca veteranica* Herman, 1879) впервые отмечаются для фауны Гянджа-Газахской зоны.

Ключевые слова: Гянджа-Газахская зона, пауки, вид, род, семейство

To The Study Of Spiders (*Arachnida, Araneae*) Of Goranboy District

Sh.I. Khasayeva, E.F. Huseynov

Institute of Zoology, Azerbaijan NAS

In the present paper the result of investigation conducted in Goranboy district in 2015 are provided. During the investigation 24 species of spiders belonging to 22 genera and 13 families were collected. Of these one family (*Phrurolithidae* Banks, 1892), 2 genera (*Alopecosa* Simon, 1885; *Phrurolithus* C.L.Koch, 1839) and 5 species (*Phrurolithus festivus* (C.L.Koch, 1835); *Alopecosa cuneata* (Clerck, 1757); *Steatoda albomaculata* (De Geer, 1778); *Theridion melanurum* Hahn, 1831; *Titanoeca veteranica* Herman, 1879) are reported for the first time for the fauna of Gyanja-Gazakh zone.

Keywords: Ganja-Gazakh zone, spider, species, genus, family